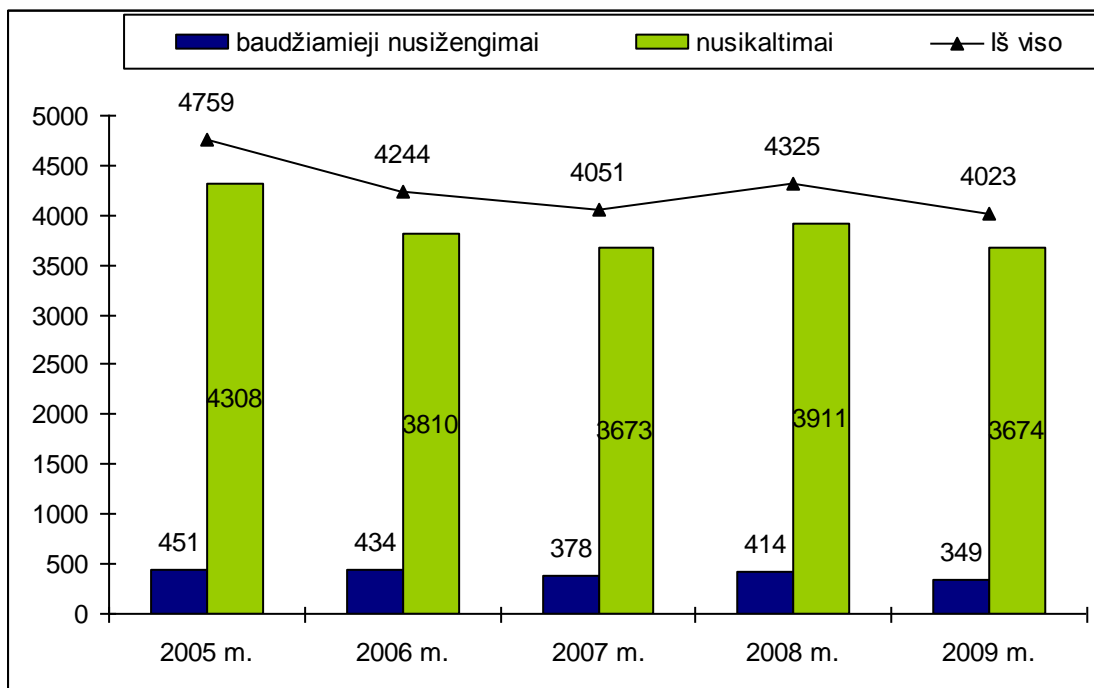

Statistinių duomenų apie 2009 m. užregistruotas nusikalstamas veikas, kurių padarymu įtariami (kaltinami) nepilnamečiai, apie nepilnamečius, kurie įtariami (kaltinami) padarę nusikalstamą veiką, bei nuo nusikalstamų veikų nukentėjusius vaikus, analizė

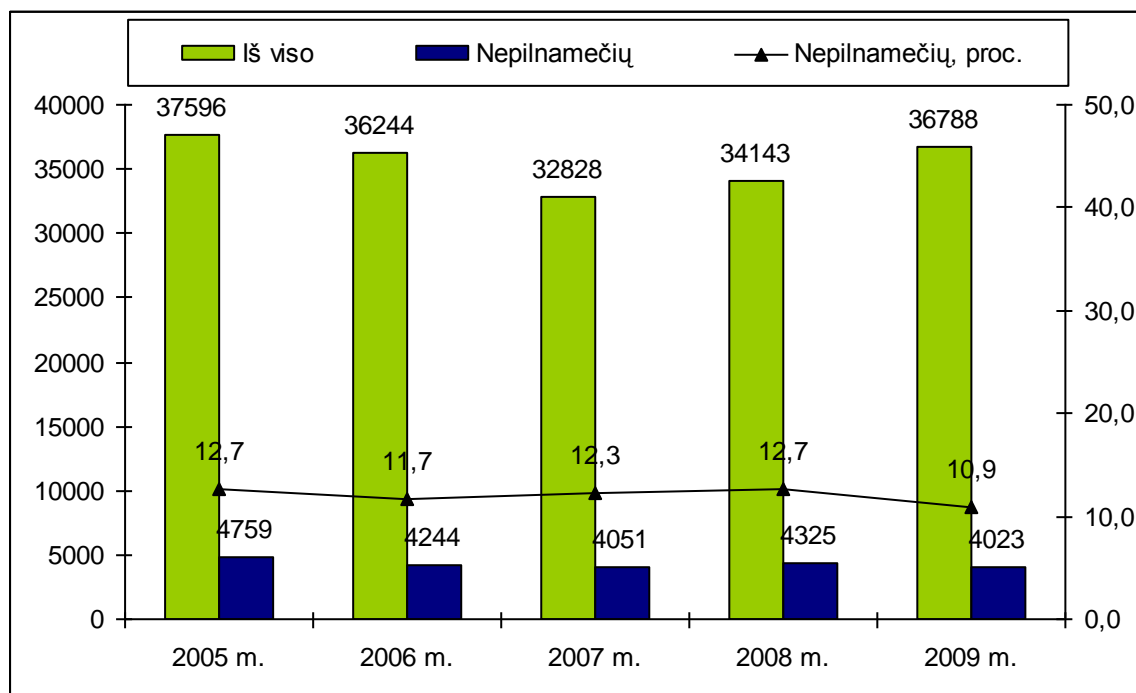
1. Nusikalstamos veikos, kurių padarymu įtariami nepilnamečiai

Remiantis Informatikos ir ryšių departamento prie Vidaus reikalų ministerijos duomenimis, 2009 m. Lietuvoje buvo ištirtos 4023 nusikalstamos veikos, kurių padarymu įtariami (kaltinami) nepilnamečiai. Iš šių veikų nusikaltimai sudarė 91,3 proc., baudžiamieji nusižengimai – 8,4 proc. Lyginant penkerių metų statistinius duomenis, matyti ištirtų nusikalstamų veikų, kurias padarė nepilnamečiai, mažėjimo tendencija. Nuo 2005 m. šių veikų sumažėjo nuo 4759 iki 4023, t. y. 15,5 proc. (žr. 1 pav.).

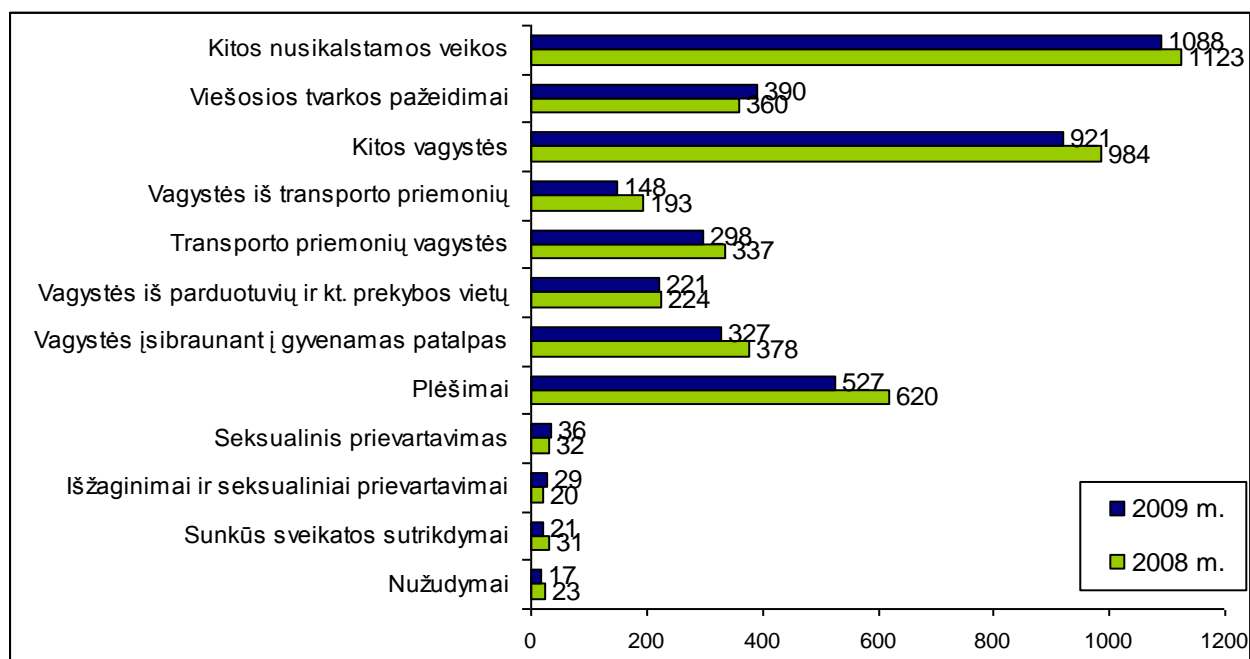
1 pav. Nusikalstamos veikos, kurių padarymu įtariami (kaltinami) nepilnamečiai (2005–2009 m.)

Nepilnamečiai įtariami (kaltinami) padarę 10,9 proc. visų ištirtų nusikalstamų veikų. Lyginant 2005–2009 m. statistinius duomenis, matyti, kad ši dalis yra mažiausia per paskutinius penkerius metus: 2009 m. – 12,7 proc., 2007 m. – 12,3 proc., 2006 m. – 11,7 proc. (žr. 2 pav.).

2 pav. Ištirtos nusikalstamos veikos (2005–2009 m.)

Beveik pusę (47,6 proc.) nepilnamečių įvykdytų nusikalstamų veikų sudarė vagystės – 1915, iš jų vagystės įsibraunant į gyvenamas patalpas – 327, iš parduotuvių ir kitų prekybos vietų – 221, transporto priemonių vagystės – 298. 2009 m. buvo ištirti 527 plėšimai (13,1 proc. nuo visų ištirtų nusikalstamų veikų), kurių padarymu įtariami nepilnamečiai (žr. 3 pav.). Atkreiptinas dėmesys, kad pastaraisiais metais mažėja plėšimų, kurių padarymu įtariami (kaltinami) nepilnamečiai, skaičius: 2006 m. jų buvo ištirta 683, 2008 m. – 620, o 2009 m. – 527. Nepilnamečiai taip pat įtariami padarę 390 viešosios tvarkos pažeidimų. Taip pat buvo ištirta 17 nužudymų, 21 sunkus sveikatos sutrikdymas, 29 išžaginimai ir 36 seksualiniai prievartavimai.

3 pav. Nusikalstamos veikos, kurių padarymu įtariami (kaltinami) nepilnamečiai pagal nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų rūšį (2008–2009 m.)

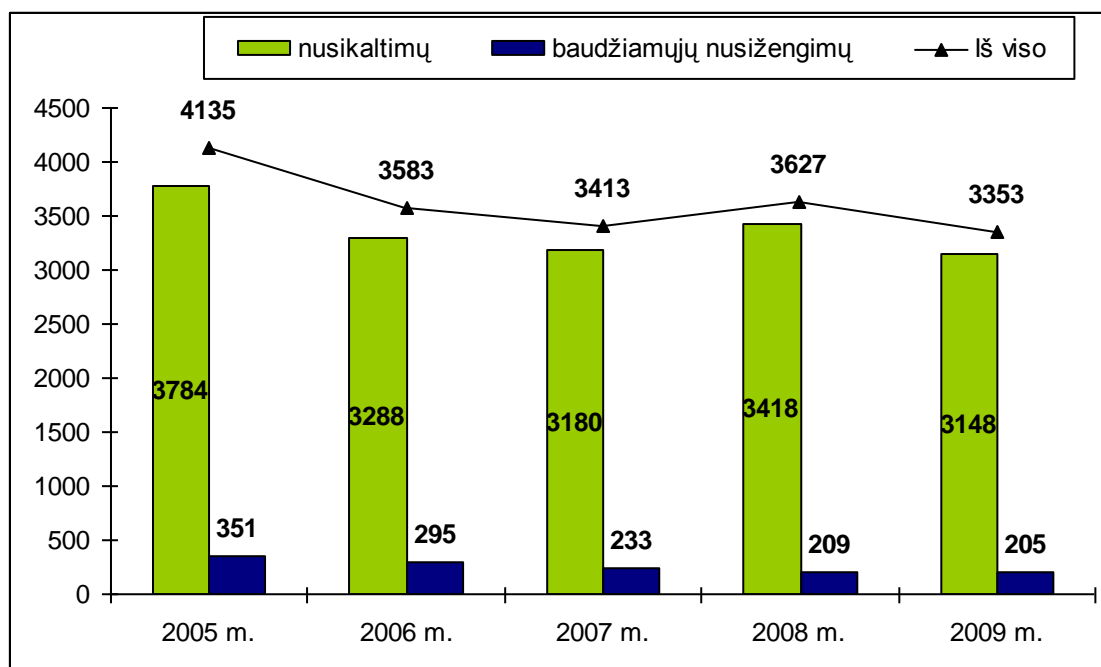
Du trečdaliai (2668, arba 66,3 proc.) nusikalstamų veikų buvo padarytos miestuose, 1354 (33,7 proc.) – kaimo vietovėse (žr. 1 lentelę). Lyginant pastarųjų penkerių metų statistinius duomenis, matyti, kad lieka tos pačios tendencijos – du trečdaliai ištirtų nusikalstamų veikų, kurių padarymu įtariami (kaltinami) nepilnamečiai, padaromos miestuose, o trečdalis – kaimo vietovėse.

1 lentelė. Nusikalstamos veikos, kurių padarymu įtariami (kaltinami) nepilnamečiai, padarytos mieste ir kaimo vietovėse (2005–2009 m.)

	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.
Mieste	3266	2860	2681	2941	2668
Kaime	1491	1383	1365	1381	1354
Kita*	2	1	5	3	1
Iš viso:	4759	4244	4051	4325	4023
Mieste (proc.)	68,6	67,4	66,2	68,0	66,3
Kaime (proc.)	31,3	32,6	33,7	31,9	33,7

2. Nepilnamečiai asmenys, įtariami (kaltinami) nusikalstamų veikų padarymu

Remiantis Informatikos ir ryšių departamento prie Vidaus reikalų ministerijos duomenimis, 2009 m. nustatyti 3353 nepilnamečiai (14–17 metų), kurie įtariami (kaltinami) nusikalstamų veikų padarymu, iš jų – 93,9 proc. įtariami (kaltinami) padarę nusikaltimus, 6,1 proc. – baudžiamuosius nusižengimus. Analizuojant statistinius duomenis, matyti, kad per penkerius metus nepilnamečių, įtariamų (kaltinamų) padariusių nusikalstamas veikas, sumažėjo nuo 4135 iki 3353 (18,9 proc.) (žr. 4 pav.).

4 pav. Nepilnamečiai, įtariami (kaltinami) nusikalstamų veikų padarymu (2005–2009 m.)

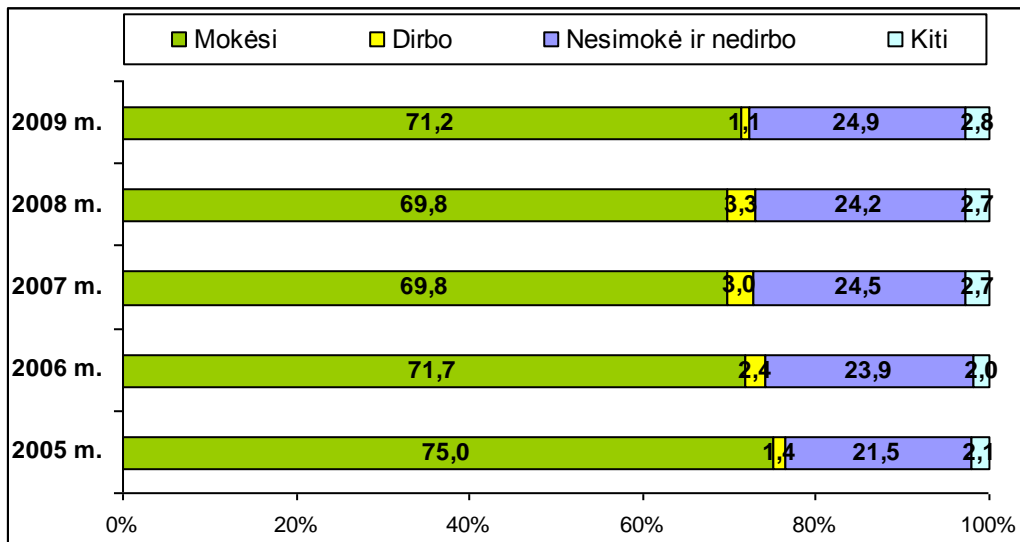
* Ištirta nusikalstamų veikų, padarytų laive, lėktuve, Lietuvos Respublikos ambasadoje ar užsienio valstybėje.

Absoliuti dauguma (93,5 proc.) nepilnamečių, kurie įtariamai (kaltinami) padarę nusikalstamas veikas, buvo vaikinai, ir tik 6,5 proc. – merginų (žr. 2 lentelę). Panašus lyčių santykis su nedideliais svyravimais išliko visus penkerius metus – didžiausia merginų dalis buvo užregistruota 2007 ir 2008 m. (7,4 proc.), mažiausia – 2006 m. (6,3 proc.). Analizuojant statistinius duomenis apie įtariamų (kaltinamų) nepilnamečių amžių, matyti, kad daugiausia (43 proc.) nusikalsta 17 metų, kiek mažiau (31,1 proc.) 16 metų nepilnamečių. Absoliuti dauguma (3346, t. y. 99,8 proc.) nepilnamečių buvo Lietuvos Respublikos piliečiai, 4 – užsienio valstybių piliečiai ir 3 asmenys be pilietybės. Panašios tendencijos nekinta per pastaruosius penkerius metus. Analizuojant statistinius duomenis apie įtariamų (kaltinamų) nepilnamečių išsilavinimą, matyti, kad panaši nepilnamečių dalis turėjo pradinį (1594, t. y. 47,5 proc.) ir pagrindinį (1661, t. y. 49,5 proc.) išsilavinimą. Vidurinį išsilavinimą turėjo 2 proc., profesinį – 0,3 proc., o 0,7 proc. – neturėjo jokio išsilavinimo.

2 lentelė. Nepilnamečiai, įtariamai (kaltinami) nusikalstamų veikų padarymu, pagal lytį, amžių, pilietybę, išsilavinimą ir užimtumą (2009 m.)

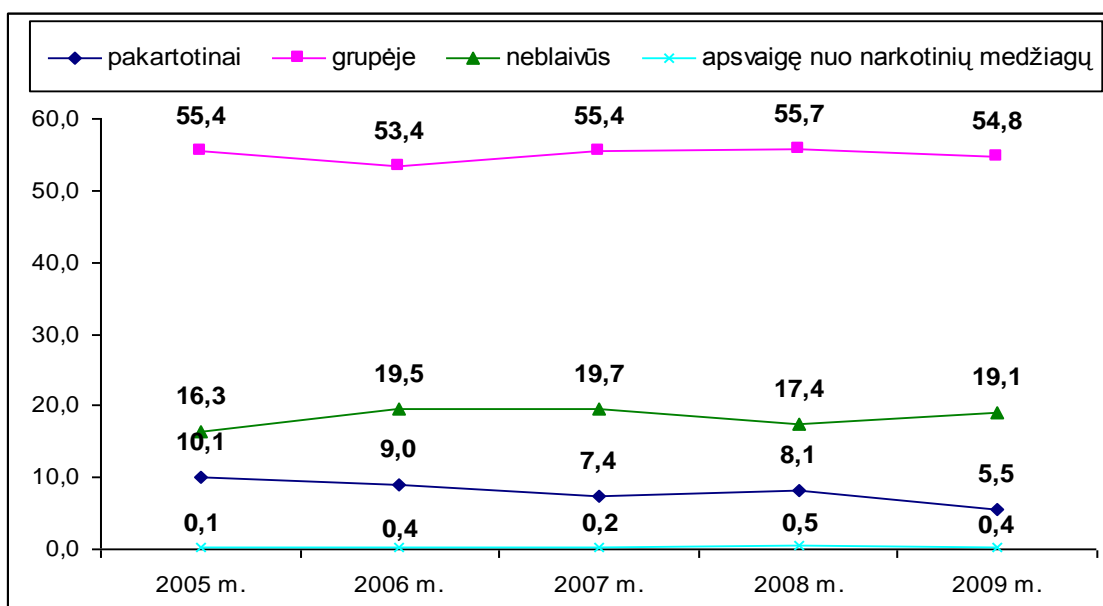
Pagal lytį		Proc.
vyrų	3136	93,5
moterų	217	6,5
Pagal amžių		
14 m.	298	8,9
15 m.	569	17,0
16 m.	1043	31,1
17 m.	1443	43,0
Pagal pilietybę		
Lietuvos Respublikos pilietis	3346	99,8
Užsienio valstybės pilietis	4	0,1
Asmuo be pilietybės	3	0,1
Pagal išsilavinimą		
Pradinis	1594	47,5
Pagrindinis	1661	49,5
Vidurinis	67	2,0
Profesinis	9	0,3
Neturi išsilavinimo	22	0,7
Pagal užimtumą		
Mokėsi	2389	71,2
Dirbo	36	1,1
Nesimokė ir nedirbo	835	24,9
Kiti	93	2,7

Analizuojant įtariamų (kaltinamų) nepilnamečių užimtumą, matyti, kad dauguma jų mokėsi – 2389 (71,2 proc.), 36 (1,1 proc.) dirbo, kas ketvirtas nepilnametis nedirbo ir nesimokė (935, t. y. 24,9 proc.). Lyginant pastarųjų metų statistinius duomenis, matyti, kad dirbančių nepilnamečių dalis sumažėjo nuo 3 proc. (2007 m.) ir 3,3 proc. (2008 m.) iki 1,1 proc. (2009 m.) (žr. 5 pav.). Matyti ir kita tendencija – lyginant su 2005 m., nuo 75 iki 71,2 proc. sumažėjo besimokančių ir atitinkamai nuo 21,5 iki 24,9 proc. išaugo nedirbančių ir nesimokančių nepilnamečių dalis.

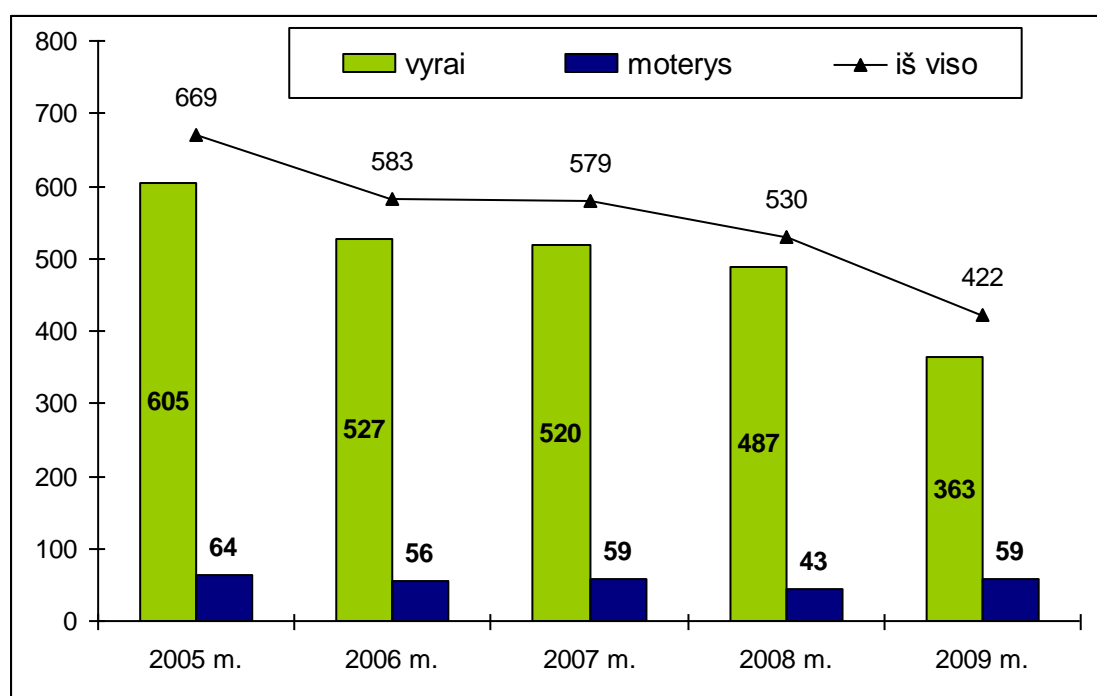
5 pav. Nepilnamečių, įtariamų (kaltinamų) nusikalstamų veikų padarymu, užimtumas, proc. (2005–2009 m.)

Atkreiptinas dėmesys, kad 1837 (54,8 proc.) įtariamų (kaltinamų) nepilnamečių nusikalstamas veikas padarė grupėje. Iš jų beveik pusė – 955 (52 proc.) – nusikalto nepilnamečių grupėje, 818 (45 proc.) – mišrioje, o 64 (3 proc.) – nepilnamečių ir mažamečių grupėse. 2009 m. užregistruoti 642 asmenys, t. y. kas penktas nepilnametis, kurie nusikalstamas veikas padarė būdami neblaivūs. Pakartotinai nusikalstamas veikas padarė 185 (5,5 proc.) įtariamieji (kaltinami) nepilnamečiai. 2009 m. užregistruota 12 nepilnamečių, kurie nusikalstamas veikas padarė apsvaigę nuo narkotinių medžiagų. Lyginant pastarųjų penkerių metų statistinius duomenis, matyti kelios tendencijos. Viena jų teigiama – nuolat mažėjo pakartotinai nusikaltusių nepilnamečių dalis – nuo 10,1 proc. (2005 m.) iki 5,5 proc. (2009 m.). Kita labiau neigiama – per tą patį laikotarpį nuo 16,3 iki 19,1 proc. išaugo apsvaigusiu nuo alkoholio nepilnamečių dalis (žr. 6 pav.).

6 pav. Nepilnamečiai, įtariamieji (kaltinami) nusikalstamų veikų padarymu, kurie nusikalto grupėje, pakartotinai, apsvaigę nuo alkoholio ir narkotinių medžiagų, proc. (2005–2009 m.)

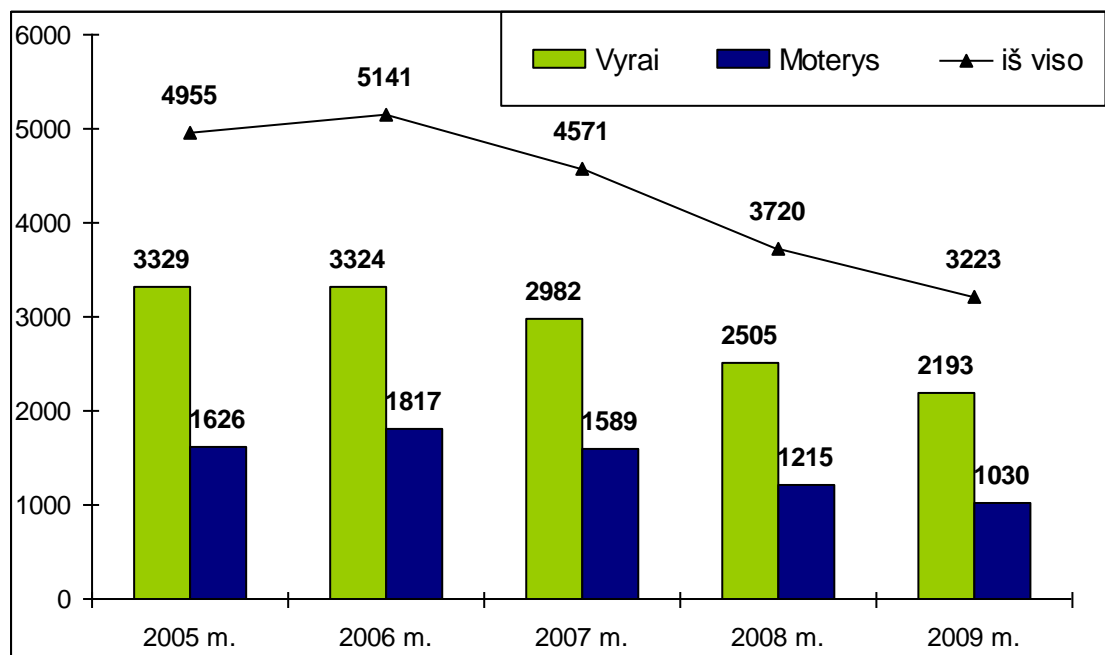
Remiantis Informatikos ir ryšių departamento prie Vidaus reikalų ministerijos duomenimis, 2009 m. Lietuvoje 422 vaikai iki 14 metų įtariami (kaltinami) padarę nusikalstamas veikas, iš jų – 363 (86 proc.) berniukai ir 59 (14 proc.) mergaitės (žr. 7 pav.). Lyginant pastarųjų penkerių metų statistinius duomenis, matyti kelios tendencijos. Viena jų teigiama – nuolat mažėjo vaikų iki 14 metų, padariusių nusikalstamas veikas, – nuo 669 (2005 m.) iki 422 (2009 m.). Kita labiau neigiama – per tą patį laikotarpį nuo 9,6 iki 14 proc. išaugo mergaičių, padariusių nusikalstamas veikas, dalis.

7 pav. Vaikai iki 14 metų, padarę nusikalstamas veikas (2005–2009 m.)

3. Vaikai, nukentėję nuo nusikalstamų veikų (remiantis išankstiniais duomenimis)

Remiantis Informatikos ir ryšių departamento prie Vidaus reikalų ministerijos duomenimis, 2009 m. Lietuvoje nuo nusikalstamų veikų nukentėjo 3223 vaikai, iš jų – 2193 berniukai (68 proc.) ir 1030 mergaičių (32 proc.). Taigi, remiantis užregistruotais atvejais, berniukai nusikaltimo aukomis tampa dvigubai dažniau nei mergaitės. Lyginant pastarųjų penkerių metų statistinius duomenis, matyti, kad gerokai mažiau vaikų nukentėjo nuo nusikalstamų veikų: 2005 m. – 4955, 2009 – 3223 (žr. 8 pav.). Taip pat atkreiptinas dėmesys į kitą teigiamą pokytį, kad vaikai iki 18 m. sudarė 6,9 proc. visų nukentėjusių fizinių asmenų (2006–2007 m. – 10,3 proc., 2008 m. – 8 proc.).

8 pav. Vaikai, nukentėję nuo nusikalstamų veikų (2005–2009 m.)

Pagal amžių dažniausiai nuo nusikalstamų veikų nukentėjo 15–17 metų vaikai – 1890 (58,6 proc.) ir 10–14 metų vaikai – 891 (27,6 proc.). 251 nukentėjęs buvo 7–9 metų, kiti – iki 6 metų (žr. 3 lentelę). Beveik visi (3210) nukentėję vaikai buvo Lietuvos Respublikos piliečiai, 8 – užsieniečiai, 5 – vaikai be pilietybės. Analizuojant nukentėjusių vaikų užimtumą, matyti, kad dauguma jų (2882, t. y. 89,4 proc.) mokėsi, 18 (0,6 proc.) – dirbo, 37 (1,1 proc.) – nesimokė ir nedirbo.

3 lentelė. Vaikai, nukentėję nuo nusikalstamų veikų, pagal lytį, amžių, pilietybę ir užimtumą (2009 m.)

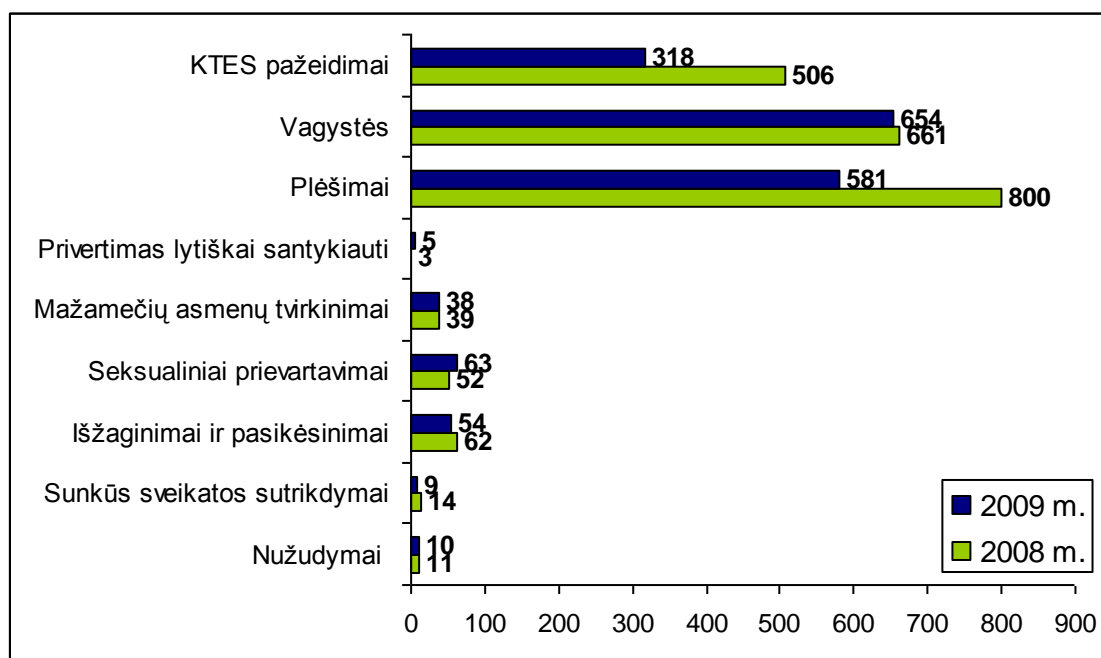
Pagal lytį		Proc.
vyrų	2193	68,0
moterų	1030	32,0
Pagal amžių		
0–3 m.	99	3,1
4–6 m.	92	2,9
7–9 m.	251	7,8
10–14 m.	891	27,6
15–17 m.	1890	58,6
Pagal pilietybę		
Lietuvos Respublikos pilietis	3210	99,6
Užsienio valstybės pilietis	8	0,2
Asmuo be pilietybės	5	0,2
Pagal užimtumą		
Mokėsi	2882	89,4
Dirbo	18	0,6
Nesimokė ir nedirbo	37	1,1
Kiti	286	8,9

Nuo tėvų nukentėjo 307 (t. y. 9,5 proc.), nuo patėvių – 68 (t. y. 2,1 proc.), nuo įtėvių – 5, nuo globėjų – 5, nuo giminaičių – 20, nuo pedagogų – 3 vaikai. Lyginant su 2008 m., matyti tos pačios tendencijos. Nusikalstamos veikos padarymo metu žuvo 37 vaikai. Beveik trečdalis (1109, arba 34,4 proc.) vaikų patyrė turtinę, dar daugiau – 1213 (37,6 proc.) fizinį smurtą (žr. 4 lentelę). 131 vaikas patyrė seksualinę prievartą, 154 – psichologinę prievartą, 16 – nepriežiūrą.

4 lentelė. Nusikalstamos veikos padarymo metu patirta žala (2009 m.)

		<i>Proc.</i>
Žuvo	37	1,1
Patyrė turtinę žalą	1109	34,4
Patyrė fizinį smurtą	1213	37,6
Patyrė seksualinę prievartą	131	4,1
Patyrė psichologinę prievartą	154	4,8
Patyrė nepriežiūrą	16	0,5

Dažniausiai vaikai nukentėjo nuo turinio pobūdžio nusikalstamų vaikų: nuo vagysčių – 654 (20,3 proc.), nuo plėšimų – 581 (18 proc.). Dėl Kelių transporto eismo saugumo taisyklių (toliau – KTES) pažeidimo nukentėjo 318 (9,9 proc.) vaikų (žr. 9 pav.). Nuo kitų nusikalstamų veikų nukentėjo daug mažiau vaikų: 10 – nuo nužudymų, 9 – nuo sunkių sveikatos sutrikdymų, 54 – nuo išžaginių (su pasikėsinimais), 63 – nuo seksualinių prievartavimų, 38 – nuo tvirkinimų. Lyginant su 2008 m. statistiniais duomenimis, matyti, kad mažiau vaikų nukentėjo nuo plėšimų ir dėl Kelių transporto eismo saugumo taisyklių pažeidimų.

9 pav. Nusikalstamos veikos, nuo kurių nukentėjo vaikai (2008–2009 m.)